

Et USA road trip med Amish-besøg

En familie fra Laven drog på et månedlangt road-trip i USA. Det bød blandt andet på et besøg hos amish-folket - og mange kilometer på de amerikanske landeveje

AF HENRIK KØHLER
redaktion@mja.dk

Er det muligt for en familie på fem at foretage et US roadtrip på 31 dage for 50.000.- kr. inklusive fly, billeje og samtlige overnatninger?

Vi gjorde det, men det kræver lidt disciplin med hensyn til spontane restaurantbesøg, samt en ekstra seng (luftmadras) så den femte person kan sove på gulvet på motelværelset.

Teenagepigerne Olivia og Josefine er 17 og 15 år, Marius er 8 år. Med i bagagen har vi også adressen på en vis Levi Fisher i amish country. Min nabo var forbi familien 3 – 4 dage i juli 1970. Kan det lade sig gøre at finde familien igen og komme tættere på amish end det er de fleste turister forundt?

Vores syv-sæders udlejningsbil viser sig at være en hvid Kia med automatgear, naturligvis. Den kører vel 8 – 9 km på en liter benzin, men det betyder mindre med en literpris på knapt 3,50 kr.

USA's nationaldag 4. juli

I Den lille by Bath i staten Maine oplever vi den amerikanske nationaldag 4. juli. Maine minder naturmæssigt en del om Norge; enorme skovområder, bjerge og tyndbefolket. Vi når akkurat frem til den store parade midt på formiddagen. Her er veteraner fra samtlige krige, fra Korea til 9/11, handicappede hunde, samt trailere med ansatte i lokale virksomheder. Det sjoveste er en stor åben trailer med 8 – 9 gamle damer udstyret med kolossale vand-bazookaer, som sprøjter i øst og vest. Selv sheriffen som dirigerer trafikken, får en tur da de passerer. Det er festligt og farvestrålende og alt er tilsyneladende tilladt.

Om aftenen tager vi til Lewiston, - en søsterby til hovedstaden Portland, - for at se fyrværkeri. Først oplever vi en udendørs scene, hvor den ene disney-klassiker afløser den anden. Der synges til et lydspor, og det er sukkersødt

og sovset. Allerede 21.30 starter fyrværkeriet. Efter 6 – 7 minutter har vi nået mætningspunktet, men da er vi kun en tredjedel igennem. Skytset varer stive 19 minutter for fuld skrue. Vi er jo i USA, - så hvorfor gøre tingene halvt!

Livet på highway'en.

»Oooonce I was seven years old, my mama told me ...«. Således flyder det uf af bilradioen, da vi har taget hul på turens længste stykke, de 800 km til Lancaster, Pennsylvania I hjertet af Amish Country. Lucas Graham er stor herovre og spilles ofte. Bag på vores hvide bil har vi placeret et stort skilt: »From Denmark. Touring the USA« plus et dannebrog. Det giver os mange fornøjelig vink og thumb-ups fra folk der kører forbi.

Vejen og GPS'en fører os ganske tæt på The Big Apple, New York, så at vi tydeligt kan skimte Manhattans velkendte skyline i det fjerne på et tidspunkt, hvor vejen har ni spor i hver retning. Vi har for længst fundet den ideelle rollefordeling med far bag rattet og med mor som co-pilot, med blikket stift rettet mod GPS'en og skilte med vejnumre. Det sker hun råber: »Højre!, venstre!, nej højre!« og vi ender på det skraverede felt to meter fra en dobbeltpil hvor highway'en deler sig i to, medens de gigantiske Mack lastbiler buldrer forbi på begge sider. Heldigvis byder denne rejse også på 3 forskellige airbnb-overnatninger og en enkelt privat ditto. De amerikanske moteller ligner nemlig hinanden, og man får hurtigt nok af mikrobølgeovne, syntetiske gulvtæpper, begrænset plads og - ikke mindst - langtidsovende teenagepiger.

Morgenmaden er som regel spiselig. Vi laver mad på værelset 3 – 4 gange om ugen på et simpelt gasapparat fra et supermarked. Det sparer en masse penge, og vi undgår burgere og fritter. Omgivelserne er, som navnet motel indikerer: motorvej og parkeringspladser. Prisen ligger i nabolaget 7 – 850.- kr. pr. nat incl. morgenmad og svømmepøl, hvis man ser sig lidt for.

Første møde med amish

Vel ankommet til Pennsylvania, fører landevejen os gennem de små byer Gap, Intercourse og Paradise, i nævnte rækkefølge. Det kan man så lige tænke lidt over. Min genbo i Danmark har været gæst hos en amish familie 3 - 4 dage i juli 1970 og har udstyret mig med navnet Levi S. Fisher samt en beskrivelse af adressen efter hukommelsen.

Vi parkerer foran Farmers market og går ind i en temmelig stor træbygning, hvor der sælges grøntsager, ost, honning og kunsthåndværk fra små boder. Sønnen forelsker sig i en Davy Crocket-hue med vaskebjørn hale. Jeg viser sedlen til en ældre herre med det karakteristiske lange amish-skæg og han kender, sjovt nok, manden vi efterlyser. Det er kun 2 – 3 miles herfra.

En halv time efter ruller vi ind på gårdspladsen hos Levi S. Fisher. Han og konen er pensionister og vældig snakkesalige, men konen har en mistanke om, at det er en anden Levi S. Fisher vi efterlyser og giver os en seddel med adressen på vedkommende.

Syv miles senere er vi fremme ved en ny gård. Her bliver vi modtaget af endnu et ægtepar på omkring de 70. Kia'en parkeres bag en af de karakteristiske hestevogne med firkantet passagererkabine. Under den bredskyggede amish-stråhat gemmer farmeren på en usædvanlig fyldig hårpragt, - dertil kommer et imponerende skæg der når langt ned på brystet. En nysgerrig 11 – 12-årig knægt med kasserolle-frisure og bare fødder og anklær står og lytter nysgerrigt med, indtil stole bliver sat frem i en halvcirkel og vi erkender snart, at vi er kommet til rette sted. Den gamle Levi er gået bort for længst, men sønnen sidder spillevende, 73 år gammel, foran os. Det er et stort og stærkt øjeblik at sidde i selskab med disse mennesker, der har en helt anden levevis, og vi føler os rigtig godt modtaget.

Syv børn pr. kvinde i gennemsnit

Amish-befolkningen kom til USA i tre store bølger begyndende i 1730 og de har, stort set, ikke ændret deres levevis siden. Omkring 1900 var der 5000 af dem. I dag er der 180.000. De er stærkt troende, og hver kvinde får i gennemsnit syv børn. Musik er kun tilladt i forbindelse med salmesang i kirken. Alkohol er no go, men rigtig mange af mændene ryger fordi oplysninger om tobakkens skadelige virkning ikke når frem, da de jo lever relativt afsondret fra omverdenen uden tv, computer og aviser. Sproget de taler indbyrdes er Pennsylvania-dutch ligger tæt op ad høj-tysk. Vi kan fint forstå hinanden. Navnet beror på en misforståelse mellem dutch og deutsch, - sproget har intet med hollandsk at gøre.

Vi forlader vores familie efter en halv time og aftaler at komme tilbage og hente et brev til min genbo i Danmark i morgen. Der er lidt historiens vingesus over at køre rundt her blandt de sorte hestetrukne vogne, langskæggede mænd

Amish-folket lever relativt afsondret fra omverdenen.

Overalt i amish-land mødte vi de sorte hestetrukne vogne.

I Den lille by Bath i staten Maine oplevede vi den amerikanske nationaldag

Skiltet bag på bilen gav os mange fornøjelig vink og thumbs-up.

og kyseklædte kvinder. Vi ser forskellige typer af hestevogne, - åbne og lukkede, men alle med en stor refleks trekant på bagsmækken. Dette påbud fra myndighederne måtte amish acceptere, efter en række alvorlige uheld med påkørsler for år tilbage.

Lamper med Dewalt batterier

Følgende dag er vi tilbage hos den »rigtige« familie for at hente brevet. Levi har netop været ved at slå den gigantiske græsplæne med en håndskubber og er gennemblødt af store svedpletter på tøjet. Ligesom sin far, vil han ikke fotografere.

Vi bliver vist rundt i stalden hvor køerne står til de to daglige malkninger. Natten tilbringer de i det fri.

Vi skal se stuehuset. Fruen mener ikke, der er ryddet op til besøg, men »hvornår er der det«, siger jeg til Levi. Han smiler tilbage. Den sang er universel. Levi nævner, at vi sikkert kan mærke, at her ikke er aircondition. Det kan vi i den grad. Vi er ved at besvime af indelukthed og høj luftfugtighed.

Her er gaskomfur og gule »Dewalt« batterier under lamperne. Disse lades op via solceller på taget, men det ser underligt ud i en dagligstue! Amish bruger ikke strøm fra nettet, da det anses at være en trussel mod fællesskabet.

De bruger gerne elektriske apparater, hvis man anser, at disse letter det daglige arbejde og hvis strømmen kommer fra batterier. Vi skal se et stort skinnende (rædselsfuldt) vægur han har givet konen i gave. Det ligner noget fra en tyrkisk bazar og spiller melodi hver time. Vi virker behørigt imponerede og spørger ind til uret. Vi har en længere snak om dyrkning af grøntsager og får besked på at komme på besøg igen, hvis vejen skulle gå forbi.

Vi er jo tyskere, for søren!

Nu tilbage til den første Levi Fisher og frue, som vi har lovet at fortælle hvordan eftersøgningen endte. Her får vi igen en varm modtagelse og bliver så inviteret ind for at se huset. Her ser vi de samme værktøjsbatterier under lamperne. Efter lidt falder talen på »The Nickelmine shooting« for 10 – 11 år siden. Historien gik verden rundt da 4 amish-piger blev taget som gidsler

på deres skole og blev dræbt af en 32-årig sindsforvirret mand. Amish samfundet tilgav morderen, men sår som disse bliver aldrig helet hos de berørte familier. Parrets barnbarn var et af ofrene, og vi er alle dybt berørte, da konen tager billedet af en lille smilende pige frem fra et alter, som de har indrettet i stuen. Vi får også historien om, da de var på det gamle kontinent med »Queen Mary« for at besøge steder og slægtninge. Amish må ikke flyve. Den rejse har betydet meget for dem. Vi ser amish-avisen »Die Botschaft« (budskabet), som består af 100-vis af korte breve fra avisens læsere.

Jeg får også spurgt, hvordan de kan holde deres haver og huse så nydelige. »Vi er jo tyskere, for søren«, svarer manden og smiler igen over hele femøren. Konen undskylder i øvrigt, at de ikke byder på noget, men hun venter gæster lige om lidt. Før vores møde med amish, har vi haft mine bekymringer, for andre der har været her før os har udtrykt, at amish var reserverede og svære at komme ind på livet af. Vi var heldige at medbringe en lille seddel med et navn og en smule gå-på mod. Så lille kan forskellen være på, at være tilskuer og på at være gæst hos to amish-familier.

Tankevækkende ...